Raportul Comisiei Europene 2026: unde suntem restanțieri și ce trebuie făcut

Pe scurt

Jumătate dintre capitolele de negociere, 16 din 33, sunt sub nivelul „moderat pregătit”. Niciun capitol nu este „avansat”, iar doar trei au „un nivel bun de pregătire”: uniunea vamală, energia și politica externă și de securitate.

Raportul Comisiei constată progres bun în majoritatea domeniilor, iar acest lucru merită recunoscut. Dar în 24 din cele 31 de capitole pentru care Comisia evaluează recomandările de anul trecut, acestea au fost implementate doar parțial. La fel stau lucrurile la justiție, la anticorupție și la ambele criterii economice. Iar restanțele cele mai mari sunt exact acolo unde se decide dacă aderarea va schimba viața oamenilor: justiția și anticorupția, finanțele publice, competitivitatea economiei și pregătirea pentru fondurile europene.

Cu obiectivul de a încheia negocierile în 2028, distanța de recuperat în doi ani este mare. Ea nu se recuperează prin comunicate despre cât de bine suntem apreciați, ci prin rezultate măsurabile.

Cum se citește raportul

Comisia evaluează fiecare domeniu pe două axe diferite, iar confuzia dintre ele stă la baza discursului autolaudativ.

- Progresul arată cât s-a avansat în ultimele 12 luni. Scala are șase trepte: regres, niciun progres, progres limitat, un anumit progres, progres bun, progres foarte bun.
- Nivelul de pregătire arată unde se află țara față de standardele UE. Scala are cinci trepte: stadiu incipient, un anumit nivel de pregătire, moderat pregătit, nivel bun de pregătire, avansat.

„Progres bun” înseamnă că ritmul anului trecut a fost bun. Nu înseamnă că suntem pregătiți. Un domeniu poate avea „progres bun” și să rămână totuși la „un anumit nivel de pregătire”, a doua treaptă din cinci. Pentru aderare contează nivelul, nu ritmul.

Tabloul general

Din cele 33 de capitole de negociere, 16 sunt sub „moderat pregătit” și numai 9 sunt peste. Cele două criterii economice – economia de piață funcțională și capacitatea de a face față concurenței din UE – sunt ambîndouă la „un anumit nivel de pregătire”.

Nivel de pregătire	Capitole	Care sunt
Avansat	0	–
Nivel bun	3	uniunea vamală (29), energia (15), politica externă, de securitate și apărare (31)
Între moderat și bun	6	libera circulație a capitalurilor (4), proprietatea intelectuală (7), pescuitul (13), știința și cercetarea (25), educația și cultura (26), relațiile externe (30)
Moderat pregătit	8	libera circulație a mărfurilor (1), dreptul de stabilire și serviciile (3), transformarea digitală (10), siguranța alimentelor (12), politica socială și ocuparea (19), politica întreprinderilor (20), politica regională (22), justiție, libertate și securitate (24)
Între „un anumit nivel” și moderat	11	libera circulație a lucrătorilor (2), achizițiile publice (5), dreptul societăților comerciale (6), concurența (8), serviciile financiare (9), transporturile (14), politica economică și monetară (17), rețelele transeuropene (21), sistemul judiciar și drepturile fundamentale (23), protecția consumatorilor (28), controlul financiar (32)
Un anumit nivel de pregătire	4	agricultura (11), fiscalitatea (16), statistica (18), mediul și clima (27)
Între stadiu incipient și „un anumit nivel”	1	dispozițiile financiare și bugetare (33)

Sistemul judiciar și drepturile fundamentale (capitolul 23) face parte din capitolele „fundamentale”. Potrivit metodologiei de negociere, acestea se deschid primele și se închid ultimele, iar ritmul lor condiționează ritmul întregului proces.

Restanțele majore

Am ales șase domenii în care distanța față de standardele UE este cea mai mare sau are cele mai grave consecințe pentru cetățeni. Pentru fiecare, recomandările sunt cele ale Comisiei pentru anul următor.

1. Justiția și anticorupția

Calificativ: între „un anumit nivel” și moderat (capitolul 23). Sistemul judiciar este moderat pregătit, lupta anticorupție este între „un anumit nivel” și moderat.

Ce constată Comisia: evaluarea externă avansează, dar Curtea Supremă de Justiție nu funcționează la capacitate deplină, posturile vacante sunt numeroase, iar durata proceselor rămâne excesivă. Prelungirea calității de membru de drept a ministrului Justiției în Consiliul Superior al Procurorilor până în ianuarie 2028 este descrisă ca o revenire asupra unui angajament asumat. Pe anticorupție, numărul urmăririlor penale a crescut, dar investigațiile nu se transformă îndeajuns în condamnări, inclusiv la nivel înalt. Mai mulți indicatori din Programul național de integritate, în special pe guvernanță și justiție, arată o ușoară deteriorare față de 2024.

Recomandări esențiale:

- finalizarea evaluării și numirea judecătorilor, în special la Curtea Supremă și la completele anticorupție, și progrese substanțiale la evaluarea procurorilor din procuraturile specializate;
- eliminarea calității de membru de drept a ministrului Justiției din Consiliul Superior al Procurorilor și repartizarea aleatorie, electronică, a dosarelor între procurori;
- anchete anticorupție proactive, cu condamnări definitive, sancțiuni descurajante și confiscarea bunurilor, plus un sistem electronic integrat de gestionare a dosarelor penale.

2. Economia și finanțele publice

Calificativ: „un anumit nivel de pregătire" pentru economia de piață funcțională; între „un anumit nivel" și moderat pentru politica economică și monetară (17) și controlul financiar (32).

Ce constată Comisia: poziția fiscală s-a înrăutățit, cu un deficit persistent ridicat și o datorie pe traiectorie ascendentă. Execuția investițiilor publice rămâne slabă, iar reformele fiscale structurale „nu au produs încă rezultate". Guvernanța întreprinderilor de stat rămâne o problemă persistentă. Economia informală mare, participarea scăzută pe piața muncii și aplicarea slabă a regulilor de concurență descurajează investițiile.

Recomandări esențiale:

- lărgirea bazei fiscale prin reducerea sistematică a facilităților fiscale și creșterea eficienței cheltuielilor prin analize de cheltuieli;
- accelerarea reformei întreprinderilor de stat: membri independenți în consiliile de administrație, reformarea Agenției Proprietății Publice, digitalizarea completă a registrului proprietății publice;
- adoptarea legii privind instituția fiscală independentă și creșterea ratei de implementare a recomandărilor Curții de Conturi.

3. Competitivitatea

Calificativ: „un anumit nivel de pregătire" pentru capacitatea de a face față concurenței din UE; între „un anumit nivel" și moderat pentru politica în domeniul concurenței (8).

Ce constată Comisia: lipsa forței de muncă, investițiile străine directe persistent scăzute și inovarea slabă subminează competitivitatea. Deficitul de investiții în infrastructură, mai ales în transport, rămâne substanțial. Exporturile se bazează pe o gamă îngustă de produse cu valoare adăugată mică.

Recomandări esențiale:

- reducerea decalajului dintre competențele formate și cele cerute pe piață: mai mult învățământ dual, învățare la locul de muncă și implicarea angajatorilor;
- mai multe investiții publice, inclusiv prin Planul de creștere, în infrastructura de transport și comerț transfrontalier, securitate energetică și reziliență climatică;
- atragerea investițiilor străine în sectoarele exportatoare și un Consiliu al Concurenței cu resurse și autonomie suficiente, cu amenzi și reguli privind ajutorul de stat aliniate la UE.

4. Pregătirea pentru fondurile europene

Calificativ: „un anumit nivel de pregătire” pentru agricultură (11); între stadiu incipient și „un anumit nivel” pentru dispozițiile financiare și bugetare (33) – cel mai slab calificativ din tot raportul.

Ce constată Comisia: cadrul legal pentru sprijinul financiar în agricultură și pentru agenția de plăți a fost aliniat, dar sistemul integrat de administrare și control (IACS), prin care se plătesc subvențiile europene, este abia în construcție. La capitolul 33 s-a făcut doar „un anumit progres”. Fără aceste sisteme, fermierii nu vor putea primi plățile directe din Politica Agricolă Comună de la data aderării, iar statul nu își va putea îndeplini obligațiile de contribuție la bugetul UE.

Recomandări esențiale:

- creșterea capacității Ministerului Agriculturii și a Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură;
- construirea IACS: sistemul de identificare a parcelelor agricole (LPIS), registrul fermelor și rețeaua de date privind sustenabilitatea fermelor;
- operaționalizarea organismului de coordonare pentru resursele proprii, modernizarea sistemelor informatice și alinierea regulilor TVA și a calculului venitului național brut.

5. Fiscalitatea și statistica

Calificativ: „un anumit nivel de pregătire” pentru ambele (16 și 18).

Ce constată Comisia: legislația privind TVA și accizele a avansat, dar lipsesc regulile europene împotriva evitării obligațiilor fiscale. În statistică, alinierea statisticilor macroeconomice continuă să rămână în urmă, iar personalul insuficient este o constrângere.

Recomandări esențiale:

- adoptarea prevederilor Directivei împotriva evitării obligațiilor fiscale (ATAD 1 și 2) și a standardelor minime BEPS;
- digitalizarea Serviciului Fiscal de Stat, cu un sistem automat de gestionare a riscurilor de conformare;
- alinierea statisticilor macroeconomice la UE și folosirea datelor administrative, inclusiv o geobază de date pe baza recensământului din 2024.

6. Mediul și schimbările climatice

Calificativ: „un anumit nivel de pregătire” (27).

Ce constată Comisia: alinierea legislativă a avansat în unele zone, dar eforturile trebuie consolidate pe deșeuri, apă și biodiversitate. Sistemul de monitorizare, raportare și verificare a emisiilor de gaze cu efect de seră, necesar pentru stabilirea unui preț al carbonului, nu funcționează încă. Pentru țările candidate, mediul este de regulă capitolul cu cele mai mari costuri de aliniere.

Recomandări esențiale:

- consolidarea capacității instituțiilor de mediu, inclusiv pentru ariile protejate, și a monitorizării;

- operaționalizarea sistemului de monitorizare a emisiilor, în vederea alinierii la sistemul european de comercializare a certificatelor de emisii;
- planuri de investiții cu costuri estimate și finanțare asigurată pentru deșeuri, apă, calitatea aerului și biodiversitate.

Ce cere Mișcarea

Raportul Comisiei nu este o diplomă, ci o listă de teme pentru acasă. Ca să fie tratat așa, cerem Guvernului:

1. Un plan public de implementare a recomandărilor Comisiei, pentru fiecare recomandare: instituția responsabilă, termenul, costul și sursa de finanțare.
2. Raportare trimestrială publică a stadiului, cu aceleași calificative ca ale Comisiei, nu cu formulări de tipul „suntem apreciați”.
3. Prioritate pentru capitolele fundamentale. Eliminarea, fără amânare, a ministrului Justiției din Consiliul Superior al Procurorilor și un plan realist pentru completarea Curții Supreme de Justiție.
4. Un calendar pentru sistemele fără de care nu se pot primi fonduri europene: IACS și agenția de plăți în agricultură, organismul pentru resursele proprii, sistemele de control financiar.
5. Transparență asupra costurilor aderării, capitol cu capitol, pentru stat și pentru mediul de afaceri, înainte ca negocierile pe fiecare cluster să avanseze.

Aderarea este un proiect de țară, nu de comunicare. Cu cât vorbim mai deschis despre restanțe, cu atât avem mai multe șanse să le recuperăm până în 2028.